Helsinki 29.5.2017/ra
Dnro 1784/031/2017

**EDUSKUNTA**
**Perustuslakivaliokunta**

**asia: U 3/2017vp Euroopan matkustajatieto- ja lupajärjestelmästä (ETIAS)**

**kuultava: tietosuojavaltuutettu**

Pyydettynä lausuntonani esitän kunnioittavasti;

Uudelleen käsiteltävänä oleva ETIAS-järjestelmä on viisumivapaiden kolmansien maiden kansalaisille tarkoitettu ennakkorekisteröitymisjärjestelmä, jota koskevan alkuperäisen ehdotuksen mukainen tarkoitus oli myötävaikuttaa korkean turvallisuuden tason säilyttämiseen, laittoman maahanmuuton estämiseen ja kansanterveydellisiltä uhkilta suojautumiseen.

**Käyttötarkoituksen muuttaminen**

Nyt käsiteltävänä olevan sisäministeriössä laaditun perusmuistion mukaan ETIAS-järjestelmän käyttötarkoitusta laajennettaisiin käsittämään myös tietojen luovuttaminen kolmansille maille pelastusoperaatioiden tehostamiseksi ja poikkeuksellisissa hätätapauksissa, kun tarkoituksena on torjua terrorismia tai muuta vakavaa rikollisuutta.

Suomen tavoitteena on EES-neuvottelujen mukaisesti nimenomainen kielto tietojen luovuttamisesta kolmansille maille. Pidän tätä lähestymistapaa sekä ETIAKSEN että EES:n osalta EU:n Perusoikeuskirjan 8.2 artiklan mukaisena. Arvioitavaksi kuitenkin jää, muuttavatko nyt esitetyt käyttötarkoituksen muutokset järjestelmän alkuperäistä käyttötarkoitusta liian laajasti.

**ETIAS ja EES (Entry Exit System, rajanylitystietojärjestelmä)**

Käsiteltävänä olevassa perusmuistiossa esitetään, että ETIAS ja EES -järjestelmien välistä integraatiota on esitetty parannettavaksi. Osana tätä integraatioajatusta on, että tietojen tallennusaikojakin yhdenmukaistetaan ja samalla lyhennetään komission esittämästä.

**Postiosoite:** PL 800 00521 Helsinki
**Käyntiosoite:** Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
**Puhelin:** 029 56 66700
**Telefax:** 029 56 66735
**s-posti:** tietosuoja@om.fi
**kotisivut:** www.tietosuoja.fi

Pidän tätä Suomen kantaa perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena rekisteröityjen oikeuksien kannalta.

**ETIAS ja SCHENGEN**

Muistion mukaan Suomi katsoo, että ETIAS-luvan hakemuksen tulisi sisältää myös Schengenin rajasäännöstössä määriteltyjä maahan pääsyn edellytysten selvittämiseen liittyviä kysymyksiä. Näiden kysyttävien tietojen tulisi olla käytettävissä rajatarkastuksissa tietosuojan mahdollistamissa rajoissa.

Schengen-sopimuksen 22 artiklan mukaan laillisesti jonkin sopimuspuolen alueelle saapuneen ulkomaalaisen on ilmoittauduttava kunkin sopimuspuolen antamien määräysten mukaisesti sen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille, jonka alueelle hän tulee.

Käsitykseni mukaan tässä yhteydessä henkilötietojen käsittelyn tarkoitus (kansallinen turvallisuus tai yleinen järjestys) on melkein sama kummassakin järjestelmässä.

Luonnollisesti kysyttävien henkilötietojen tulisi olla välttämättömiä käsittelyn tarkoituksen kannalta.

**Muut Suomen neuvottelutavoitteet**

Suomi edellyttää, että jatkoneuvotteluissa varmistetaan henkilötietojen suoja.

Tämä on muistiossa mainitut lähtökohdat huomioiden oikea näkemys.

**Asiassa aiemmin esitetyt näkemykset**

Olen asiasta aiemmin lausuessani kiinnittänyt huomiota mm riski-indikaattoreihin ja rekisteröidyn oikeuksien toteutumiseen sekä järjestelmän käytön yhteydessä kerättävien henkilötietojen tarpeellisuuteen.

Näiden osalta perusmuistiossa todetaan mm. että riskiarvioinnit ja riski-indikaattorit eivät perustu ns. arkaluonteisiin henkilötietoihin. Samoin muistiossa on esitetty muissakin jäsenmaissa esitetty näkemys siitä, etteivät käsiteltävät henkilötiedot saa olla liian laajoja.

**ETIAS ja ECRIS (Eurooppalainen rikosrekisterijärjestelmä)**

Rikosrekisteritietojen käyttöä ETIAS-järjestelmässä koskevat ehdotukset on muistiossa kuvattu hyvin ylimalkaisesti ja tavalla, jonka mukaan asiaa ei voi vielä arvioida tarkemmin henkilötietojen suojan kannalta.

**Postiosoite:** PL 800 00521 Helsinki | **Käyntiosoite:** Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki | **Puhelin:** 029 56 66700 | **Telefax:** 029 56 66735 | **s-posti:** tietosuoja@om.fi | **kotisivut:** www.tietosuoja.fi

**Yhteenveto**

Pidän edellä esittämistäni syistä johtuen Suomen kantoja perusteltuina ja hyväksyttävinä.

Huomautan, että myös ETIAS-järjestelmän osalta esille nousee kysymys koko eurooppalaisen järjestelmän vaikeaselkoisuudesta ja sirpaleisesta kehityksestä. Muistiossa ei tuotu esille, mikä vaikutus komission järjestelmä-arkkitehtuuria selvittävän työryhmän työn tuloksilla tulee olemaan ETIAS-järjestelmän kannalta.

Reijo Aarnio
tietosuojavaltuutettu

**Postiosoite:** PL 800 00521 Helsinki
**Käyntiosoite:** Ratapihantie 9. 6 krs Helsinki
**Puhelin:** 029 56 66700
**Telefax:** 029 56 66735
**s-posti:** tietosuoja@om.fi
**kotisivut:** www.tietosuoja.fi